

I U D A I C A

Cartea lui Iona

Numele „Iona“ înseamnă „porumbel“, denumire deloc întâmplătoare. Se știe că Noah (Noe) a descoperit uscatul la fel cum vor proceda marinarii, peste mii de ani: trimiteau un porumbel care găsea ori nu găsea țărâmul, adică revenea ori nu revenea pe corabie. Iona, care era din tribul Zebulon, a fost profet sub regele Ieroboam al II-lea, cel ce a reunit vremelnicele Iudeea și Israel. Dumnezeu îi cere lui Iona să meargă în cetatea Ninive, din Mesopotamia, să oprească fărâdelegile. Neascultând porunca Dumneului, Iona se urcă pe o corabie, în portul Jafa și pornește spre Iberia, ferindu-se de menirea sa. O furtună năpraznică izbucnește pe mare, corăbierii îl întreabă pe Iona ce se întâmplă, acesta mărturisește adevărul și cere să fie aruncat în valuri. Furtuna se potolește numai când Iona este azvârlit de pe punte, așa cum ceruse. Este înghițit de o balenă („un pește mare“, în Biblie) și, în pântecul acesteia, se roagă, trei zile, de Domnul să-l ierte. Iona revine la țărâm și se duce la Ninive. Aici el procește distrugerea cetății peste 40 de zile, pentru că locuitorii nu renunță la vicile, păcatele lor. În mod straniu, locuitorii îl cred pe Iona și însuși regele dă un semn că se pocăiește. Dumnezeu își schimbă hotărârea, nu mai distruge cetatea, iar Iona pleacă rușinat din cetate. Proorocirea sa a fost oarecum falsă. Îi reproșează lui Dumnezeu că nu i-a pedepsit pe locuitorii Ninivei. Dumnezeu îi răspunde cu o minune. Din pământ se înalță pe loc o plantă care face umbră în deșertul fierbinte. Iona se adăpostește sub ea, dar un vierme roade și retează rădăcinile plantei. Iona rămâne fără adăpost, sub soarele nemilos. „Dacă ție, Iona, îți pare rău de planta pe care nu ai crescut-o, cum pot eu să nu mă milostivesc de Ninive, pe care eu am lăsat-o să crească?“

Cartea lui Iona este, alături de cea a lui Iov, una dintre cele mai cunoscute Cărți biblice, a inspirat mulți filosofi, scriitori, pictori, muzicieni. Marin Sorescu și-a numit una dintre drame după numele profetului.

O ilustră personalitate iudaică

Rabinul AIZIC TAUBES din Iași

Aizic Taubes s-a născut la Iași, în anul 1834, într-o familie cu iluștri antecesorii, mergând, se spune, până la Rași. A primit o educație temeinică de la bunicul său, rabinul Aron Moses Taubes, Mare Rabin al Iașilor, ca și de la tatăl său, rabinul din Vaslui, Michel Taubes. În 1862, prin Decret Domnesc, este numit Rabin al Bârladului și județului Tutova. Alexandru Ioan Cuza îl cunoștea personal și îl prețuia, ca și Lambrino, prefect de Tutova, Tecuci, Covurlui. Rabinul Aizic Taubes a fost adesea chemat la consfățuirii rabinice europene, a scris în diverse publicații de limbă ebraică, „Ez Hahaim“, „laadel Tora“ ș.a.

A fost unul dintre susținătorii luptei pentru emanciparea evreilor din România. A publicat „Evreii și ministrul Brătianu“, broșură tradusă în Franța, Germania.

În 1868, vine la București, fiind susținut de Adolphe Crémieux și Armand Lévy. A luat atitudine față de violențele antisemite de la Galați, Bârlad, Tecuci, a intervenit la Ion C. Brătianu, C. A. Rosetti. Despre aceste evenimente s-a scris în presa europeană, americană, iar o serie de guverne au înaintat proteste la București.

„Alianța Israelită Universală“ l-a susținut pe rabin în acțiunile sale de apărare a drepturilor evreimii din România. În 1872, se alătură consulului B.F. Peixotto, din S.U.A., în activitatea acestuia de sprijinire a vieții comunitare evreiești, a funcționării unui „Ordin“. De asemenea, a încurajat ideea emigrării în Țara Sfântă.

În octombrie 1872, a participat la Congresul Evreiesc de la Bruxelles. Pe lângă publicistică, s-a dedicat poeziei religioase, traducerilor din limba română, inclusiv din Vasile Alecsandri (*Ginta latină*). Rabinul Taubes a explicat public semnificația jurământului „More Judaico“, o obligație discriminativă inițiată în 1660, de evreul convertit Pfefferkorn, prin care evreii numiți în anumite funcții trebuiau să jure că vor fi fideli autorităților Bisericii, deși erau de religie mozaică, procedura fiind umilitoare, descalificantă. În sec. al XIX-lea, în țările dezvoltate din Vestul Europei s-a renunțat la acest obicei (ex. cazul lordului Disraeli), dar în Est s-a mai stăruit în această practică retrogradă. Până și Șef Rabinul dr. I.J. Niemirower, în sec. XX, s-a mai lovit de asemenea prejudecăți. În 1890, rabinul Aizic Taubes s-a exprimat deschis împotriva acestei practici.

A fost un luptător pentru dreptate și un bun patriot până la capătul vieții. S-a stins din viață în 1920, toate publicațiile importante, evreiești anunțând trista veste.

Grupaj realizat de
BORIS MARIAN

Roadă ale cercetării iudaice

„STUDIA ET ACTA HISTORIAE IUDEORUM ROMANIAE“ - prestigioasă publicație a Institutelor de Istorie „A.D. Xenopol“ și de Arheologie din cadrul filialei Iași a Academiei Române, cu participarea F.C.E.R. - a ajuns la... venerabila ediție a X-a, sub coordonarea dr. Silviu Sanie și dr. Dumitru Vitcu (Ed. Hasefer, 2007). Dumitru Vitcu se ocupă de modul cum ziarul „The New York Times“ a reprodus situația evreilor în anii războiului româno-ruso-turc din 1877-1878. La București au sosit numeroși jurnaliști și emisari diplomatici străini. Consul general al S.U.A. era evreul român Adolph Stern, care îi urmase în funcție lui B.F. Peixotto, ilustră personalitate evreiască din S.U.A., promotor, printre altele, al activității B'nai B'rith în România. De evenimente se interesa și Alianța Israelită Universală. În articol se menționează unele erori ale lui Peixotto. Despre evoluția demografică în Bucovina sec. al XIX-lea scrie M.S. Ceausu. Evreii reprezentau în Cernăuți 33% din populație, la Rădăuți 35%, ș.a. Alis Niculică se ocupă de teatrul și muzica evreilor din Bucovina ocupată de austrieci. Regretăm scurtimea articolului. Silviu și Șeiva Sanie semnează o comunicare despre Sinagoga Zvolover (Zwoliwer) și Templul Beth Iacob din Iași, prima fondată în 1803, a doua în 1865. În bibliografie sunt menționați Niemirower, W. Schwartzfeld, I. Kara ș.a.

Printre alte articole interesante, mai semnalăm: „Mihail Sebastian și problema intelectualului evreu în România anilor '30“, semnat de Cătălin Botoșineanu. Excelent scris, bine documentat, articolul pune în lumină tragedia individuală a lui Iosif Hechter, devenit, cu acte în regulă, Mihail Sebastian prin aprobarea Consiliului de Miniștri în 1935, deci după tot scandalul prefeței lui Nae Ionescu la „De două mii de ani...“.

Institutul „Dr. Moshe Carmilly“ pentru Istoria Evreilor din cadrul Universității „Babeș-Bolyai“ din Cluj-Napoca ne oferă „STUDIA JUDAICA XV“, publicație editată anual de prof. dr. Ladislau Gyémant. În 250 de pagini sunt cuprinse teme și opinii despre diverse aspecte ale istoriei evreilor în lume și în România. Rabinul dr. Moshe Carmilly-Weinberger evocă personalitatea lui Benjamin (Theodor) Zeev Herzl (1860-1904), spunând în final: „Statul evreu este un mare monument dedicat lui Benjamin Zeev Herzl. Prof. dr. Andrei Marga scrie despre „Originile intelectuale ale Statului evreu“ pornind de la ideile democratice ale lui Herder (sec. XVIII) și ajungând la Nahum Goldman în „Mein Leben als deutscher Jude“ (1983), după 200 de ani. Se fac referiri și la Hegel (despre „Stat“ ca noțiune), la Nachman Krochmal cu lucrarea: „Ghid pentru răstăcitiții timpului nostru“ (1851), apoi Heinrich Graetz, Peretz Smolenski, Leo Pinsker, Th. Herzl, Max Nordau, Ahad Haam, Nachman Syrkin, până la Ben Gurion, Shlomo Avneri ș.a. Robert Wistrich se referă tot la Th. Herzl „între mesianism și politică“. Raphael Vago semnează „Moses Hess - de la Marxism la Sionism“, Roni Stauber scrie despre concepția despre „naționalism“ și „etatism“ a lui Ben Gurion, Carol Iancu se referă la corespondența dintre Crémieux și Bleichroeder (a publicat o carte la „Hasefer“ cu acest subiect). J. Mendillow se ocupă de doctrina lui Disraeli, Arnold Paucker oferă un interesant articol despre „colapsul“ bisericii în Germania nazistă și politica față de evrei în al III-lea Reich. Leon Volovici face o paralelă: Moses Gaster și Ronetti-Roman. George Voicu tratează perioada de început a secolului XX, politica culturală, despre falsa teză a „iudaizării“ culturii europene, române. Claudia Ursuțiu scrie despre parlamentarii evrei în interbelic, Jean Ancel - despre poziția sioniștilor față de asimilare, cu referire la anii 1940-1944. Mai găsim în cuprins: contribuții ale lui Liviu Rotman (fizionomia militanților comunist evreu).

DIVREI TORA

REFLECȚII BIBLICE
de ing. BARUCH TERCATIN

● Sâmbătă, 15 decembrie 2007 (6 Tevet 5768), citim Pericopa VAIGAS. Această pericopă o putem socoti ca una dintre cele mai captivante, fiindcă relatează momentul în care, după mai

în cripta familiei, din Hevron, gândindu-se că Iosef poate fi supărat. Iacov îi relatează circumstanțele morții Rahelei. Binocuvântându-i pe Efraim și Menașe, copiii lui Iosef, îi cere lui Iosef să păstreze tradiția familiei, a poporului. Înțelepții susțin că poporul evreu fusese eliberat din Egipt numai pentru că-și păstrase tradiția; de exemplu, evreii nu și-au schimbat numele.

● Pericopa VAIGAS
(15 decembrie 2007 - 6 Tevet 5768)

● Pericopa VAIHI
(22 decembrie 2007 - 13 Tevet 5768)

● Pericopa SEMOT
(29 decembrie 2007 - 20 Tevet 5768)

multe întâlniri, Iosef se dezvăluie fraților săi: „Ani Iosef“ - „Eu sunt Iosef“. De patru ori, Iosef plânge. El îi recunoaște din primul moment, ei - nu. Iosef e sever cu ei, dar plânge pe ascuns. A doua oară, plânge când îl vede pe Benjamin, fratele din aceeași mamă, și a treia oară, când ridică glasul dezvăluindu-li-se. A patra oară, Iosef plânge când frații aduc mesajul tatălui său, Iacov, mesaj de iubire din partea familiei. Chinurile celor 17 ani de despărțire, în special, ale lui Iacov, iau sfârșit.

● Sâmbătă, 22 decembrie 2007 (13 Tevet 5768), citim Pericopa VAIHI, care ne vorbește despre pregătirile lui Iacov în preajma morții sale. La început, Iacov îl conjură pe Iosef să-l îngroape în locul unde și părinții săi sunt îngropați. La întâlnirea a doua între Iacov și Iosef, acesta îi ia pe fiii săi cu el. Iacov motivează de ce Rahele, mama lui Iosef, a fost înmormântată la Beth Lehem și nu

Egiptului, fiica Faraonului, își periclitează viața și-l salvează pe Moșe din apele Nilului. Nu numai prințesa își periclitează viața, dar și cele două moașe, care primiseră porunca Faraonului, nici ele nu îndeplinesc ordinul și lasă în viață pruncii. Înțelepții le numesc pe aceste femei Tzadkanioth (femei sfinte). Datorită lor, evreii au fost eliberați din robia egipteană. Merită menționat faptul că, pe tot parcursul acestor evenimente, numele Divinității nu e pomenit. Divinitatea determină evenimentele, dar nu se amestecă în derularea lor.

Urmare din pag. 1

ci însăși credința noastră în crearea unui stat evreiesc, în re-crearea unui stat evreiesc, în cercetarea atență a istoriei noastre, a uitaților regi dinspre sfârșitul dinastiei Macabeilor, a lui Hircanus sau Alexandru Innaneus și a atâtor alți cărmuitori orgolioși, care n-au știut să ne apere, de multe ori, de noi înșine. Mă și întreb uneori, de ce nu ne găsim mai mult timp pentru a ne înțelege

istoria. A Macabeilor și nu numai... și a lui Bar-Kohba și a Marelui Rabin Akiva..., dinaintea răspândirii noastre din 135, spre toate colțurile lumii. Hanuca nu înseamnă doar ancorare în trecut, ci și înțelegerea prezentului și a pașilor care ne duc spre un viitor, care ne pot asigura viitorul. Hanuca anulului 5768 ar putea să relanseze drumul nostru spre pace: Reuniunea de la Annapolis este și ea un pas, bunăoară.

Nu, n-a fost doar un „tangou în patru“, în care participanții se mai călcau, uneori, pe picioare. Reuniunea de la Annapolis - dacă promisiunile ei s-ar realiza în anul care urmează - ar putea fi începutul unei alte coexistențe între evrei și arabi. Și, optimiști fiind, dar și fără iluzionări gratuite: ce nu s-a izbutit în 2000 de ani, nu se poate realiza peste noapte. Însă nici altă cale nu există, dacă vrem să evităm riscul și dramele confruntărilor cu mii și mii, poate

chiar sute de mii de victime. În fond, la Annapolis, au participat, în afară de israelieni și americani, reprezentanții a 20 de țări arabe, inclusiv Siria. Pentru prima oară, discuțiile de fond dintre Ehud Olmert și Mahmud Abbas vor începe chiar imediat după încheierea sărbătorilor de Hanuca de anul acesta. Refuzând iluzionările, de ce să nu întreprindem, în această coincidență, un semn al unui alt destin care stă în puterile noastre.

Ben-Gurion spunea, cred - o știu tot de la Mendel P. Mendel -, că acela care cercetează istoria poporului nostru, inclusiv pe aceea a Macabeilor, cine încearcă să înțeleagă dănuirea evreilor în Diaspora, supraviețuirea lor când dușmanii porniseră să ne lichideze, cine stăruie cu gândul asupra re-înțoarcerii unor milioane de evrei în străvechiul și noul Israel, și nu ajunge să creadă în minuni, și în miracolul dănuirii noastre prin secole, acela nu-i realist. Să fim, deci, realiști întru eternitate!

Și de ce să nu încheiem cu o știre de ultimă oră care m-a încântat: statisticile par să arate că numărul evreilor care se reîntorc spre iudaism, perseverând în monoteismul - singurul monoteism al aceluia timp -, care a înobilat revolta și resurecția Macabeilor, este în continuă creștere!

DOREL DORIAN

Speranțe după Annapolis și Hanuca 5768